

ARTISTES QUE TREBALLAREN PEL MONESTIR DE SANTA ELIZABET DE LA CIUTAT DE MALLORCA DOCUMENTACIÓ D'ARXIU (SEGLES XVI-XIX)

JOSEP ESTELRICH COSTA

El 28 d'agost de l'any 1485 fou fundat el Monestir de Santa Elisabet, de monges de Sant Jeeroni, a la Ciutat de Mallorca. Acaba de complir, per tant, el V Centenari de la seva existència. La seva Comunitat, al llarg d'aquests cinc segles, ha arreplegat i guardat amb diligència i esment la documentació que anava produint la vida de cada dia, comptant avui amb un arxiu, certament modest pel seu àmbit, però gairebé complet pel seu contingut, i excellent pel bon estat de conservació dels seus documents.

Com una modesta aportació a aquesta commemoració jubilar, oferim la documentació que conté, referida als artistes que treballaren pel Monestir durant els dos primers segles de la seva vida (s. XVI-XVII) i a les obres d'art que hi deixaren, bona part de les quals es conserven encara, no arrengrades en un museu com un record passat de la Història de l'Art, sinó complint, dins la vida actual del Monestir, la funció per la qual varen ser creades pels seus autors.

PINTORS

1. PERE TERRENC. *Retaule de sant Jeroni, per l'altar major de l'església* (1504-1512).¹

12-4-1510.

Jo Pere Terens, pintor, he rebut contans de vós, mos. Grabriel Mora, deu ducats d'or venetians, dels quals hi ha dues lliures les monges han pagades de la capta del dijous sant, e més hi ha quatre lliures, tretze

¹ El monestir, abans de la comunitat de jerònimes, fou habitat per monges de la Tercera Regla de sant Francesc, de 1336 a ca. 1485. El retaule de Pere Terrens va ser primerament instal·lat a la primitiva església que les terceroles havien dedicat a santa Elisabet. L'església actual fou construïda per mestre Bartomeu Saura, picapedrer, del

sous, vos ha donades mos. Johan Miquell, procurador lur, e les restant nou liures e set sous vos pagades mos. Gabriell Mora. Son porrata de major cantitat del retaulla de sent Geroni. Fou a xii de abril, any MD e deu.

AMSE. Llibre de Albarans de St. Hierònim 1, f. 2 v.*

11-9-1511.

Jo Pere Terens, pintor, he rebuts contans de vós, mos. Gabriell Mora, deu ducats d'or, dic xvi ll., e son porrata del retaulla, lo qual jo dit pinta de sent Yeroni, dels quals ne pagà mos. Johan Miquell, procurador de sent Geroni, sinc ducats d'or v.^a Fou a xi de setembre, any MD e honze.

Ibid. f. 4.

3-10-1512.

Jo Pere Terens, pintor, he rebuts contans deu liures, dic x ll., de vós mos. Johan Miquell, prevera, procurador de les monges de sent Geroni. E són dita cantitat a compliment de les dos sentes e deu liures, les quals avia aver de pintar dit retaulla del altar mayor de la església de sent Yerònim. E per quant està en veritat, fas lo present de mà mia. Fou a iiii de huctubre, any MD e dotze.

Ibid. f. 4 v.

8-3-1504 / 3-10-1512.

Compta del retaulla de sant Hierònim ab mestre P. Tarrencs, pintor, lo preu del qual foren cc ll. segons apar en poder del discret en Miquel Litrà, not. sots a.*

1558 a 1561. (*AMSE. Clavariat 1555-1561, ff. 62 v.-66 v.*). Acabades les dues primeres voltes del temple, hi fou traslladat el retaule. A mitjan segle XVII, les voltes es trobaven en estat ruïnós i es va fer necessari reconstruir-les de bell nou. En els anys 1649-53 es referen les tres primeres voltes (*AMSE. Llibre del recibo i gasto de la Obra de la Iglésia, ff. 3-68*); de 1661 a 1669, fou ampliada l'església amb la construcció del presbiteri, per al qual es va fer l'actual retaule barroc (*AMSE. Capbreu Major, ff. 366 v.-368 v.*). El retaule de mestre Terrencs va ser desmuntat, i els quadros que el formaven varen ser penjats a la porteria, al refectori i als dormidors (*AMSE. Procura 1659-1662, f. 80*); avui només es conserva al monestir, la taula central que representa sant Jeroni. A 1676 es va reconstruir la quarta volta (*AMSE. Llibre del recibo i gasto de la Obra de la Iglésia, ff. 69 v.-78 v.*).

Bibl. Jeroni Juan va fer una primera aproximació a l'estudi del retaule: JUAN Tous, *J. Breve historia del convento de San Jerónimo de Palma de Mallorca*. Palma de Mallorca 1973, pgs. 40-41. Ell l'atribuïa a Martí Torner però posteriorment la investigació va sospitar que el vertader autor de tota la pintura atribuïda an aquest pintor fos mes bé Pere Terrencs. Així heu va insinuar Josep GUDIOL primer i després puntualitzar sistemàticament Gabriel LLOMPART, *La pintura medieval mallorquina* (Palma 1977 ss.) vol. I pp. 93-96. A partir d'ara donc queda confirmada aquesta hipòtesis de treball i identificat definitivament al taller del nostro pintor.

* *Arxiu del Monestir de Santa Elisabet.*

* En blanc a l'original.

Pere Terrens. Taula de Sant Jeroni (1504-1512). Convent jerònim (Ciutat de Mallorca)

P.^o rebé a viii de marts, any MD e quatra, vint lrs., per mans del magnífich mos. Beranguer de Montornes, altre dels protectors, segons apar per albarà de mà sua en hun quèrn de dit mos. Montornas.

It., a iiii de juliol any MD e sis, rebé deu ducats per mans de dit mos. Montornas. Apar per albarà de mos. Mòger, preuere, e consignat de mà de dit raverent. Es en lo dit quèrn. P[agà] mos. Montornas xx duc. per los dos, per comprar or, a cascun x duc.

It. a xv de janer any MD e set, rebé de dit Montornas trenta duas lirs. Apar en lo dit quèrn per albarà de mà sua.

It. a xviii de marts any MD e vuit, rebé per mans de dit mos. Montornas dotsa lrs. e mitge. Apar per albarà en lo dit quèrn de mà pròpia.

It. a vi de abril any MD e vuit, rebé per mans del dit mos. Montornas tretsas lrs. Apar per albarà de mà sua en dit quèrn.

It. ha rebut per mans del ven. mos. Joan Miquel, preuere, procurador de sant Hierònim, sinquanta lrs. Apar per albarà de mà sua en libra de dit procurador.

It. a xii de abril any MD e deu, rebé de mí, Gabriel Mora, preuere, e de mos. Joan Mi[quel] e de la Rt. priora, deu ducats d'or venetians. Apar en lo present libra per albarà de sa mà pròpia.

It. a xvi de setembra any D e deu rebé de mí, dit Gl. cent sols. Apar per albarà angrunat.

It. a xi de janer any MD e xi rebé, contans, sis ducats d'or. Apar per albarà angrunat.

Aprés a xxxi de maig any MD e onsa, rebé mestra P. Tarrencs, pintor, prorrata del retaula, de mí, Gl. Mora, preuere, deu lrs. Apar per albarà angrunat.

A xi de setembe any MDXI, rebé deu duc., so és v duc. de mos. Jo[an] e v de mí, Gl. Mora. Apar per albarà en lo present libre.

A iii de octobra any MDXII, rebé dit Tarrencs del procurador de sant Hierònim, mos. Jo[an] Mi[quel], preuere, deu lrs. per satisfacció de cert or havia posat en lo retaula, fora dels pactas. E són a compliment de tot lo retaula. Apar per albarà atràs en cartas v.

Ibid. ff. 124 v.-125.

Pintura del Nin Jesús trobat al Temple, en el retaule de l'altar major
(1508).²

3-1-1508.

Yo, Miquel Litrà, not. scrivà del monestir de les monges del benaventurat sant Gerònim de la present Ciutat, só content, pagat e satis-

² No es coneix la pintura, ni si va ser realitzada pel mateix pintor Terrencs.

fet de tots los actes per mí rebuts e fahents per lo dit monestir, so és que ab molta voluntat és stat suplít a la devoció mia de pintar en la sumitat del rataula maior de la iglesia la istòria de Jesucrist quant fonc trobat al temple, lo offici de lo qual se diu *In excelso trono*, e vull que les costes per mí o mon hereu sien donades sens alguna paga. Scrit a tres de janer, any MD y vuit.

Ibid. f. 2.

2. MATEU LLOPIS. *Obres diverses* (1558. 1574. 1486).

*Reparació del retaule de sant Jeroni de Pere Terrencs.*³

4-6-1558.

Més doní xi l., xi sous, a dit mestre Saura, compliment de la segona clau y graons y finestre.

11-6-1558.

Més doní v l. per lo retaule de la esgleya a mestra Lopis.

7-9-1558.

Més doní a mestra Tomàs Esmengual per posar lo retaule, per nou jornals ell y dos fadrins, quatre l. y vi sous, y per claus viiii sous.

2-11-1558.

Més doní a mestra Tomàs tres ll., per lo retaule a posat, porrata.

Més doní xxxx sous a mestre Lopis per lo retaule ha reparat, compliment de set l. li avem donades.

4-12-58.

Més doní a mestra Tomàs xxliii sous, compliment del retaule ha posat.

AMSE. Clavariat 1555-1561, ff. 28 v., 32v., 34, 35.

*Retaule de la Concepció de Nostra Senyora.*⁴

³ Aquesta reparació es va fer en ocasió del trasllat del retaule, del temple primitiu a l'església actual. (V. nota 1).

⁴ Primerament fou coHocat a la primera capella de mà dreta de l'església, construïda per aquest fi a despeses del bisbe Vich y Manrique, l'any 1589. A la segona mitat del segle XIX, hagué de compartir la capella, dividida per una pared, amb les relíquies de sant Rodopeno, duites de Roma. Quan aquesta capella es va dedicar, l'any 1940, al culte de N.^a S.^a de Fàtima, la taula es va coHocar al fons de l'església, davall el cor. Ara es troba a la capella d'enfront del portal de santa Elisabet.

Bibl. ARCHIDUQUE LUIS SALVADOR. *La Ciudad de Palma*. Palma de Mallorca 1981, p. 166; JUAN TOUS, J. *Breve historia...*, pgs. 39-40.

4-4-1574.

Jo Matheu López, pintor, manor, fas testimoni com mon pare Mateu López, pintor, a rebut per mans del ravarent m.^o Jauma Andreu, prevere, sent y tres liures, dich 103 l. y son a compliment de pintar lo rataule de le Conseptió de nostre Senyore y dites sent y tres liures ha pagades le reverent sor Prudència San Joane, priora del monestir del gloriós S. Jeroni, y jo dit Mateu fas lo present albarà per estar mon pare malalt en lo lit. Fet a 4 de abril, any 1574.

Jo Matheu López, pintor, atorg ser veritat lo sobre esgrit fet per mans de mon fill y esgrit fet ma suplicació.

AMSE. Libre de Albarans de St. Hierònim 1, f. 53.

Claus de les dues voltes de la Sala Capítular.⁵

18-4-1586.

Més doní iiii l. x s. a m[estr] e Llopis pintor, per pintar les claus del Capítol.

AMSE. Dels gastos de les Obres 1585-1624, f. 12 v.

ESCULTORS

3. GABRIEL MÒGER. *Imatge de Nostra Senyora de Consolació* (1507-1508).⁶

3-10-1507.

Diumente, a tres de octubre any Mill sinchcents e set, que era entre les octavas de sanct Hierònim, fonch beneïda la ymage de la Verja Maria del altar mayor de S. Hierònim. E fonch beneyda per lo Rt. Messtra Miquel Morro, bisbe de gratia, de dues benedictions, ço és, com a ymage e com a tabernacle del Cos preciós de Ih[es]ux[rist]. Fonch diacha lo honor mossèn Gregori Genovart, canonge de Mallorca. Lo

⁵ La Sala Capítular fou edificada els anys 1585-86. Va ser destruïda per un bombardeig de la Ciutat, dia 7 d'octubre de 1937. Es mantenen el portal d'entrada, les parets i les sis columnes, tres a cada costat, que sostenien les dues voltes.

Bibl. ARCH. LUIS SALVADOR. La Ciudad de Palma, pgs. 210-211; JUAN TOUS, J. Breve historia..., p. 23.

⁶ Avui el lloc central del retaule major de l'església. Anteriorment estava a la capella d'enfront del portal de santa Elisabet, on avui hi ha el retaule de la Concepció de N.^a S.^a Han desaparegut els àngels, daurats per Mn. Mòger, que l'acompanven, però encara va veure'ls l'Arxiduc Lluís Salvador, a les darreries del s. XIX.

Bibl. BARBERÍ, J. Apéndice histórico de la villa de Inca, a Vida de la ven. M. Sor Clara Andreu. Mallorca 1807, pgs. 44-45; ARCH. LUIS SALVADOR. La Ciudad de Palma, p. 166; JUAN, J.-LLOMPART, C. R., G. Las Virgenes-Sagrario de Mallorca, Separata del BSAL. Palma de Mallorca 1965, p. 16; JUAN TOUS, J. Breve historia..., p. 39.

qual en la missa sermonà en dita església. E dix la missa mayor lo dit Rt. S. Bisbe. La benedictió fonch feta après vespres ab gran e loable cerimònia, ab molta manera de música a lahor de nostre senyor Déu e de la gloriosa Verja Maria, mare sua. Fforen vocats e demanats en testimoni de dita benedictió.

Lo magnífich mossèn Domingo Nicolau, ciutadà,
 E lo magnífich mossèn Joanot Ribes, mercader, Jurats.
 Item don Francesch Burgues, procurador reyal,
 Don Jordi Aymerich, genra e nebot del Sor. Virrey, Nobles.
 Lo magnífich mossèn Priam de Vilalonga, cavaler.
 Lo magnífich Joan Descós, ciutadà e protector del monestir.
 La dona Ysabel, muler del mag. mossèn Alvero Unís, cavaler e jurat.
 La S.^a muler de mossèn Pere de Sanctjoan, cavaler.
 La S.^a muler de misser Nicolau Montanyans, doctor.
 La S.^a muler de mossèn Guilem de Puigdorfila.
 La S.^a vídua, ollm muler, de misser Francí Berard, doctor.
 La S.^a muler de mossèn Gaspar Thomàs, cavaler.

Feta la benedictió de dit ymage fo aportat lo Cos pretiós de Ih[es]u-x[rist] del altar de la Passió al altar mayor ab molta solempnitat, sots un pavaló aportaven los sobredits testimonis. E lo Rt. S. Bisbe, mestra Miquel Morro, mallorquí, feu una collatió declarant als auditors la matèria de benedictió de ymages. E après, feu la benedictió de la custòdia ahon stà lo Corpus Dni. La qual feta, ab molta música, fonch posat lo Corpus Xpi. dins lo dit ymage de Ntra. Dona, apelada Nostra Dona de Consolatió. Era priora de dit monestir la Rt. sor Catherina Lull. Eran protectors del monestir los magnífichs mossèn Beranguer de Montornes e lo demunt dit mossèn Joan Descós. Era sacerdot de la Casa e del present monestir lo venerable mossèn Gabriel Mora, prevera.

Ffonch obrade dita ymage e los ornaments de aquella per lo venerable mossèn Gabriel Mòger, prevera, beneficiat en la parroquial església de Sta. Eulàlia, fill de un pintor. Pagà per dita obra e ymage la S.^a Bàrbara, muler del mag. mossèn Rubert Desmàs, ciutadà, cent lliures. Les quals foren donades a dit prevera per sos trebayls e alguna quantitat més de dites cent lliures.

AMSE. Capbreu Major, f. 3.

22-4-1508.

Yo, Gabriel Mòger, prevera, atorg aver rebudes vint lliures de vós, molt religiosa sor Caterina Luylla, prioressa del monestir de sent Yherònim. Son dites xx l. per lo deurar dells àngells qui acompanyen la ymatge de la Verje Maria de Conselació qui està en l'autar mejor del dir monestir, la qual dita ymatge és la custòdia. E per so com és veritat ffas vos alberà scrit de mà mia. Ffo a vint y dos de abril, any MD vuit.

AMSE. Libre de albarans de St. Hierònim, f. 2.

*Imatge de la Mare de Déu de l'Assumpció (1589).*⁷

15-6-1589.

Als 15 juny 1589, congregades en Capítol les RR. Mares resolgueren, *nemine discrepante*, de fer celebrar tots anys perpètuament offici, sermó y aniversari per ànima del Illm. Señor Dn. Juan Vich y Manrique, Bisbe de Mallorca, el Diumenge *infra octavam* de St. Juan Baptista, en agraïment de haver dit Señor donat al Convent las cortinas de tafetà groch i carmesí, y la figura de Nostra Señora de Assumpció.

AMSE. *Llibre Major de Sufragis 1728, f. 198 v.*

4. MESTRE TORRES. *Primera i segona claus de l'església (1650-1651).*⁸

7-6-1650.

A vii de Juny havem rebut vuyt carretadas de Lluçmajor, portadas per amor de Déu, en que han aportat la clau y set pessas grans; la provisió dels carreters ja està en lo llibre de la Procuradora: quatre carros del Sr. Thomàs Forteza, un del Sr. Degà, un del Sr. Antoni Puigdorfila, un del Compte de Formiguera, y el parell del Sr. Jaume Dezpuig, perquè la Clau han aportat quatre bèstias.

A vil de Juny donarem en els trencadors de la pedra de Lluçmajor, xxii l. vi s., per las pessas grans, y la Clau, y deu pedras redonas.

6-9-1650.

Més [tenim en depòsit] Caritats de Religioses per adjutori de pintar la Clau, y altres per caritats de missas, onze lliures y vuit sous.

A vi de Setembre havem donat a mestre Torres, escultor, xxv l. per pintar i deurar la primera Clau. El berenar de cada dia li ha donat la mare Priora.

28-10-1650.

A xxviii de dit [octubre] donarem v l. xv s., per quatre cayrats per el bastiment de la Clau: ii s. viii d., per port de dit llenyam.

20-11-1650.

A xx de dit [novembre] doni lli l. xv s., per quatre cayrats per pujar la Clau: xxxvi s. en el fuster, per fer dit bastiment: xii s. per claus.

⁷ Es guarda a un oratori del monestir, dins una urna que du, als dos costats, l'escut del bisbe Vich i Manrique; s'exposa cada any, voltada d'alfabegueres, per la festa de la Mare de Déu d'Agost. No es coneix el nom del seu autor.

⁸ Es tracta de les claus que corresponen a la reconstrucció de les voltes del temple pels anys 1649-53 i 1676 (V. nota 1) i que encara es mantenen.

Bibl. ARCH. LUIS SALVADOR. *La Ciudad de Palma*, p. 166; JUAN TOUS, J. *Breve historia...*, pgs. 24-28.

25-1-1651.

A xxv de Janer, dia de la Convertió de St. Pau, llevaren tots los bas-timens de la primera Clau, y aquex dia fonch acabada del tot, y cantà tot lo Convent lo *Te Deum laudamus*, i doní xxiii s. per el dinar dels hòmens; las gallinas, fruyta, pa y vi ha donat la mare Priora: viii s. per la trompeta y tambor qui sonà sobre la Clau.

Summa general de lo que se ha rebut y gastat per la primera Clau, la qual ja és feta de adots.

Primo [...].

Més caritats de Religioses, per ajudar a pintar la Clau ab la figura de ntre. Pare St. Hjeroni, 11 l. 8 s.

AMSE. Llibre del recibo i gasto de la Obra de la Iglésia (1649-1676)
ff. 16 v., 17, 22 v., 23, 25, 26,
29, 32.

11-2-1651.

Als 11 de feb. 1651, vingué lo Sr. Bisbe, Don Fr. Thomàs de Rocamora, a veure la primera Clau de la ntra. Iglésia, que fonch acabada a 25 de Jan., y oferís su Ilma. a donarnos 300 l. per comensar la 2.ª Clau, y des-prés ne donà 50 l. més: axí que tenim rebut de su Ilma. 350 l., per caritat, las quals se són posades en depòsit al Calax de la obra, del qual té la clau la R.^a M. Vicària, Sor Antònia Simonet, juntament ab Sor Hjerònima Paula Dezbrull, clavària major, y Sor Lucrecia Antich, depos-itària, y la R.^a M. Priora Sor Izabel Mir, qui assisteix en el traure el diner, y en nom de Déu ntre. sr. se darà principi a la 2.ª Clau.

28-3-1651.

Més, havem donat viii l. xv s. per la Clau y vint pedras redonas, al trencador de Lluchmajor; el port és per amor de Déu.

12-5-1651.

A xii de Maig han aportat la Clau y vuit pedras grans, per amor de Déu, ab carros del Sr. Leonard Forteza.

26-6-1651.

A xxvi de dit [juny] havem donat a mestre Torres, esculptor, xxv l., per pintar la Clau ab las armas de mon Señor Ilm.

16-9-1651.

Mé havem donat [...] iii s. per port de la veta per pujar la Clau: vii s. vi d. per una corda prima de cànem per pujar dita Clau.

12-9-1651.

A xii de Sette. 1651, dins la octava de nra. Sra. de Nativitat, en dis-

sapte, pujaren la segona Clau, ab particular miracle de nre. Pare St. Hjerònim, ques romperen dos politges de las corriolas en el mitg del pujar, y axí matex pujà fins alt, sens perjuy ni desgràcia alguna.

12-11-1651.

A xii de Novembre 1651, en dissapte, fonch acabada la segona Clau y llevaren los bastiments, y cantà tot lo Convent lo *Te Deum laudamus* ab la matexa solemnitat de la primera, y sonaren sobre la Clau dos tambors y trompetas, ab llicència del Sr. Vicari General, que era a las horas el Sr. Canonge Sánchez.

Aquex matex dia, a xii de nobre., ques llevaren los bastiments, donaren dinar a 18 hòmens: havem donat xx s. per carn: vi s. per fetge y servells: vi s. per sis lliuras de arros: vi s. per magranes, nesples y murtons, y assò no s'és gastat del diner de la Obra; el pa, vi y gallinas ha donat també la M. Priora.

AMSE. Llibre del recibo i gasto de la Obra de la Iglésia 1649-1676, ff. 34 v., 36, 37 v., 39, 42, 43 v., 44 v., 45.

5. JAUME BALLESTER. *Obres diverses* (1652-1653. 1679).

*Tercera Clau de l'església.*⁸

Febrer 1652.

En nom de Déu n. s., se donarà principi a la tercera Clau de la Iglesia del gloriós Pare ntre. St. Hjeroni, dels diners que diré y eniré posant jo, Sor Drusiana Dezipuig, a qui la M. Priora ha encomanat lo escriure de la obra [...].

Més [tenim rebut] de Sor Cecília Fuster, Religiosa del ntre. Convent, per pintar la figura de Sta. Anna a la Clau. 23 l. 10 s.

10-4-1652.

A x de Abril, havem rebut sinch carretadas de Lluçmajor, per amor de Déu, assò se entén el port, en que han aportat la Clau y sis pessas grans, los carros són dos del Sr. Leonard Forteza, dos de Don Santacília, y las dos bèstias del Sr. Jaume Dezipuig, perquè la Clau han aportat ab quatre bèstias.

6-6-1652.

A vi de Julny, havem donat a mestre Jaume Ballester xxiii l. x s., per pintar la 3.ª Clau ab la figura de Sta. Anna, que la ha pagat, com està dit, Sor Cecília Fuster, per amor de Déu.

5-8-1652.

A v de dit [agost] se dexaren los Mestres de fer feyna a la Obra de la Iglesia per causa del contagi y pestilència en que estava aquests Regne y Ciutat de Mallorca, y en particular la Calatrava, que estava tota encesa; y axí ha cessat la obra sis mesos, fins a 4 de febrer 1653, que Déu ntre. Sr. nos ha perdonat per la sua misericòrdia y bondad infinida: y axí és tornat mestre Francesc Xamena, que lo altre picapedrer qui havia pres la escarada ab ell, que era mestre Franch Fenoll, ntre. Sr. lo sen ha aportat a la Glòria.

6-3-1653.

A vi de Marts haven donat iii l. xviii s. a mtre. Escales, fuster, per jornals seus i de un fadri, per posar el retaule gran, y ajudar a pujar la Clau.

10-5-1633.

A x de Maig fonch acabada del tot la tercera Clau, dilluns de la Translatió de ntre. P. St. Hjeroni, en dissapte, com les altres dos: i feu se la mateixa solemnitat, y sonaren les trompetas y tambors, y se cantà lo *Te Deum laudamus* [...].

AMSE. *Llibre del recibo i gasto de la Obra de la Iglésia 1649-1676*, ff. 50, 51, 55 v., 57, 60, 62, 64 v.

Portalada de Sant Jeroni, de l'església del monestir.⁹

26-12-1678.

Als 26 de dezembre 1678 donà notícia la Rd. Mare Priora a les religioses si tenien per bé de que es fes al portal de la ysglésia de ves l'altar mayor, per quan la porte qui here estave tant destruyde, la qual se determinà dite Cumunitat a ques pozàs mà a dita hobra.

30-12-1678.

Als 30 de dit, se donà las escarades an els picapadrés, escultós y fustés, so és, per la escarade de picapedrés 130 l., la escarade dels escultós 150 l., la escarade dels fustés per la porte y fermente de dite porte 100 l., més se ha donade la escarade de la pedra viva, so és, 96 l. per al pedastral y ascallons, mans i pedra.

⁹ Aquesta portalada no ha estat modificada des de la seva construcció.

Bibl. ARCH. LUIS SALVADOR. *La Ciudad de Palma*, p. 166; JUAN TOUS, J. *Breve historia...*, pgs. 31-32; PERELLÓ FERRER, A. M.ª *Esglésies dels segles XVII i XVIII a Ciutat de Mallorca*. Mallorca 1985, pgs. 92-93.

28-1-1679.

Als 28 de dit [gener] tenim donat a mestre Jaume Bellester 23 l. 10 s. a bon conte de la escarade.

26-3-1679.

Als 26 de mars tenim donat 10 l. a Mestre Jaume Belester, ascultor, a bon conte de la ascarade [...].

28-4-1679.

Als 28 de dit [abril] tinc donat 19 l. 13 s. a mestra Jaume Bellester, escultor, a bon conte de la sua escarade.

28-6-1679.

Als 28 de dit [juny] tenim donat 20 l. a Mestre Jaume Belester a bon conte de la sue ascarade [...].

20-8-1679.

Més tenim donat vint y nou lliuras un sou y 4 d. a Mestra Jaume Bellester, ascultor, a bon conte de la sua escarade [...].

10-9-1679.

Més tenim donat 25 l. a Mestra Jaume Bellester, escultor, a bon conte de la sua escarade [...].

26-9-1679.

Més tenim donat dit die, 32 l. 16 s. a mestra Jaume Bellester, a cumpliment de la su escarade.

AMSE. Llibre de la Obra del Trienni de Sor Anna M.ª Sureda 1677-1679, ff. 31, 32, 33, 34, 36, 38, 39, 40.

6. JOAN HOMS. *Quarta Clau de l'església* (1676).

14-6-1676.

Als 14 de dit [juny] avem donat en el trencador de pedra de Lluchmajor 53 l. 14 s. per corante tres dotzenes de pedra, comprés lo port, més doní en el matex trencador de pedra 30 l., per la Clau [...].

8-7-1676.

Als 8 de dit [juliol], fonch en disapta, dia de Sta. Alizabet, reyna de Portugal, se ha pujade la Clau sens ningun dañy, que, per aver de asentarla primer en el cor, és estat molt dificultós. I a la matexa hora cantà tot lo convent lo *Tedeum laudamus* ab gran solemnitat y alegria.

19-8-1676.

[...] més doní a mestra Juan Homs, escultor, 30 l. per hobrar i deurar la Clau eb les tres figures, Jesús, Maria i Joseph [...].

23-9-1676.

Als 23 de dit [setembre], que fonch en dimechras, a les primeras vespras del Sticim. nom de Maria, vuit dies antes de ntre. Pare St. Hieroní. comensaren a hofficiar en el cor. Antes de vespras cantaren el *Te-deum* eb gran solemnitat i los tembors i trompetas sobra la Clau sonaren.

AMSE. Llibre del recibo i gasto de la Obra de la Iglesia, ff. 73, 74, 75, 76.

7. MIQUEL CANTALLOPS. *Guarnició i capitells de la Sala Capitular i altres treballs d'escultor. (1677-1678).*¹⁰

20-3-1678.

A 20 de mars tinc donat a mestre Michel Cantelops, escultor, 50 l. 9 s. 4 d., so és, trenta tres lliuras per l'escarade, y lo de més per als jornals, per la gornició del Capítol i capitels.

AMSE. Llibre de l'Obra del Trienni de Sor Anna M.ª Sureda 1677-1679, f. 27.

ARGENTERS

8. JERONI AMER. *Dos canelobres de plata (1589).*¹¹

19-8-1589.

Jo, Hieroni Amer, argenter, tinc rabut de la Mare Sor Mariana Busqueta, priora del monestir de sant Hieroni, sent quaranta liures, setesa sous, dich 140 l. 16 s., y són per argent y mans de dos canalobres, asò és, 115 l. 16 s. de argent y 25 l. per mans, que tot fa dita suma. Fet a 19 de agost 1589.

AMSE. Libre de Albarans de St. Hierònim 1, f. 77 v.

9. LLUC MARÇÀ. *Reliquiari de la Veracreu (1613).*¹²

¹⁰ V. nota 5. En els anys 1677-78 es realizaren unes obres per adecentar la Sala Capitular, que "no estava amb la decència deguda" (Llibre de l'Obra del Trienni de Sor Anna M.ª Sureda, f. 2).

Bibl. JUAN TOUS, J. *Breve historia...*, pgs. 29-30.

¹¹ No es troben en el monestir, de molt temps enrera.

¹² Es guarda en l'Oratori de les Relíquies i s'exposa a la veneració pública en dies oportuns.

1-4-1613.

Jo Luch Marça, arganter, e rabut de la ravarent señora sor Paula Des Brui, priora del Convent y mongas da sant Yeroni, 275 l. 1 s., dic 275 l. 1 s., y són a compliment par mans i bastretas or, argent, predas, de una Vera Creu li tinch feta per dit Convent, compresas ab dita cantitat quinsa liuras y tres sous que an valgut los vint y dos grans da un colar de or da la Mara da Déu. Axí que, som a compliment pagat da tot lo ques astat manaster per dit afecta da la Vera Creu. Fet al primer da abril 1613.

AMSE. Libre de Albarans de St. Hierònim 1, f. 95.

10. JERONI i JOAN LLODRÀ. *Reliquiari de sant Jeroni*, IECETJ.¹²

27-9-1615.

Nosaltres devall escrit, confessam haver rabut de la molt Rd. sor Unissa de St. Juan, Priora lo any present del Monestir y Convent del gloriós Pare St. Hierony, quaranta nou unces y mig quart de argent, desta manera, ço és, un galzaret, quinze culleres lllsas, quatre culleras buidades, y una llàntia, que tot és estat de valor de sinquanta nou lliures y denou sous, dich 59 l. 19 s. Tot lo qual ha servit per lo Reliquiari de St. Hierony me han comanat a fer; y més diem que passa en veritat que per lo cumpliment de dit Reliquiari, y havem posat devuit unces dotze millaresos y mig, que han valgut vint i dues lliures y set sous, dich 22 l. 7 s. Les quas vint y dos lliures y set sous, havem agudes y rebudes, contans, de la dita Mare Priora, y més havem rabut contans per deurar dit Reliquiari, tretze ducats de or, que sumen vint i sis lliures, quatre sous y quatre, dich 26 l. 4 s. 4. I més, per lo argent viu és tat necessari per moldre lo hor, havem rabut, contans, trenta quatre sous, dich 1 l. 14 s. Y finalmente havem rabut, contans, de dita Mare Priora, per nostras mans y treballs de fer y concertar lo dit reliquiari, trenta lliures, dich 30 l. Lo qual reliquiari ab tot son compliment, havem donat y antregat a la dita Mare Priora lodie present, y nosaltres som contents y pagats de la dita Mare Priora, de qualsevol cosa tocant a dit reliquiari, tant del or, argent y contans, com encara del preu de les mans que, comprés tota cosa, fa summa de cent quaranta lliures, quatre sous y vint. Fet a 27 de setembre 1615. Hieroni Llodrà argenter. Yoan Llodrà.

AMSE. Libre de Albarans de St. Hierònim 1, f. 97.

11. MESTRE JANER. (GABRIEL, GREGORI, GASPAR). *Obres diverses* (1630-1640).

Adobs de calzes.

15-6-1631.

Més ha de donar la Rd. Mare Priora, Lv l. a mestre Janer, argenter,

per los Galses de ntre. Casa que adobà [...] Fet als 15 de juny de 1631, dia de la Stiçima. Trinitat.

AMSE. Procura 1628-1631, f. 76.

*Custòdia de plata.*¹³

19-11-1630.

Jo, Gabriel Janer, argenter, tinc rabut del señor Refel Basat pre., deu liures, dich 10 l., y són per comta de Sor Catalina Riera. Fet a 15 de desembre 1631.

19-10-1638.

Jo, Gaspar Janer, arganter, e rabut de la señora sor Antonina Riera, quoranta liuras, dic 40 l., y dita quantita e rabut per mans del señor Refel Baset, prevera, y són a bon conta per la plata per a fer la custòdia. Fet als 19 de octubre 1638.

11-5-1639.

Jo Gaspar Janer, arganter, e rabut de sor Antonina Riera trenta liuras, dic 34 l. La qual dita quantitat e rabuda per mans del ravarent Refel Baset, y dita quantitat és a conta per la custòdia. Fet als 11 de max 1639.

30-9-1640.

Jo debaix escrit, Gaspar Gener, argenter, tinch rebut de Sor Antonina Riera, monge de St. Hieroni, sinquante quatre ll., dic 54 l., per mans y plata de la custòdia fas a dit Convent. Y dita quantitat he rabut per mans del Rt. m.^o Raphel Basset, pvre. Fet als 30 de 7bre 1640. Dic 54 l. Gaspar Janer.

AMSE. Albarans solts, Patrimoni. Béns mobles.

BRODADORS

12. PERE FERRER. *Obres diverses* (1589-1599).

*Palis de sant Lluc.*¹⁴

9-5-1589.

Jo Pera Farrer, brodador, e rebut ab partidas i consignacions, ce-

¹³ En la Sacristia gran del monestir. Es emprada pel tridu del Corpus i en altres ocasions extraordinàries.

¹⁴ Estojat a un Oratori del monestir.
Bibl. JUAN TOUS, J. Breve historia..., p. 42.

xanta liures, dich 60 l., da la ravarent Sor Luca Bona Part, vicària dal gloriós sant Ieroni, i son a quompliment da las mans dal pali valut carmasí ab un quadro da sant Luc i dos rolos ab ses armas da Bona Part i Surada. An fi, ca so pagat a quompliment. Fet a 9 da maig 1589.

AMSE. Libre de Albarans de St. Hierònim 1, f. 77 v.

Brodats als paraments de vellut negre.

28-11-1594.

Jo Pera Farrer, brodador, e rebut quatra liures, deu sous, dich 4 l. 10 s., i són per vint sous e despès de seda i or, i tres liures deu sous par las mans, de las creus los e fetes par los paramens da valut nagra. La qual cantitat e rebut da la ravarent Piora, sor Allianor Vilalonga, priora del monestir dal Para san Ieroni. Fet a 28 da noembra 1594.

AMSE. Libre de Albarans de St. Hierònim 1, f. 81 v.

Casulla i paraments de setí carmesi.

20-3-1595.

Jo Pera Farrer, brodador, e rebut vint i sinch liures, dich 25 l., da la ravarent Mara sor Allianor Villalonga, priora dal monestir i covent da sant Ieroni, i són a quompliment a las mans da la casula i quatra paraments da satí carmasí i dos colàs e racamat da satí carmasí. I més, e rebut quatra liures par caiatillos, i més e rebut vint i sis sous par dos onsas sedas. Que tot fa suma de trenta liures, sis sous, i par la varitat fas lo da mà mia. Fet a 20 da marts 1595.

Més e rabut quatorsa onses or i mig quart par dita faina. Fet ut supra, i es a compliment de tota la fayna e feta fins lo present dia. Fet ut supra.

24-3-1595.

Jo Pera Farrer, brodador, e rebut sinch liures deu sous i tres onses fil da or i són par les bocamangas da dits vestimens domàs, e rebut da la ravarent sor Allianor Villalonga, priora dal monestir dal Para san Ieroni, i son a compliment da tota la fayna li e feta fins lo present dia. I més e rabut vint sous par tans caiotillos. An fi ques a compliment. Fet a 24 da marts 1595.

AMSE. Libre de Albarans de St Hierònim 1, ff. 82, 82 v.

28-3-1595.

A xxviii de dit [març] doní L l. xliii s. an al señor Nic.^o Moragues per domàs blanch, quens ha fet venir de Vallència, per nosaltres. Més doní xxxvi l., per una lliure i mige de or. Més doní vi l. x s., ha mestre Pera Farrer, brodador, per sis canes y dos pamlls de tela incarnada per forrar los vestiments de domàs blanch.

29-3-1595.

A xxviii de dit [març] [...] Més doní a mestre Pera Farrer, brodador, liii l. xiii di., per cayatillos per llos vestiments de domàs blanc.

12-5-1595.

A xii de dit [maig] [...] Més doní a mestre Pera Farrer, brodador, liii l. x s., per sede i or; xxvi s., per dues unzes de sede.

20-7-1595.

A xx [juliol] doní xxv l. a mestra Pera Farrer, brodador, per compliment de sas mans per una casulla y quatre paramens y dos collars de satí carmasí.

AMSE. Procura 1592-1595, ff. 64, 68, 72.

Palis de la Nativitat.

10-8-1599.

Jo Pera Farrer, brodador, maior, e rebut an dias passats, ab partidas, tresentes i dose liures, par la valor da un quadro de la Nativitat, ab dos rolos ab las armas da Mira i Lula, i par lo valut fa la flocadura, an fi, par tot lo pali bo i acabat i a compliment I dita cantitat e rebut da la ravarent sor Ierònima Mira, monga de san Ieroni, par mans da m.^o Nicolau Moraguas, marcader. An fi, ca so pagat a compliment. Fet a 10 d'agost 1599.

AMSE. Libre de Albarans de St. Hierònim 1, f. 87.

ORGUERS

13. MESTRE STADA - PAU ESTADA. *Fabricació d'un orgue (1600).*¹⁵

22-5-1600.

Diluns a xxii del mes de maig, any de ntre. Señor Jesuxpst 1600, segona festa de Pasqua del St. Sperit, aportaren en la present Iglésia del gloriós St. Hierònim Pare nostre, lo orga, lo qual nos ha fet fer lo molt Illmo. y Rdm. Sor. Don Joan Vich y Manrique, Bisbe de Mallorca, y

¹⁵ D'aquest orgue de Mestre Stada es conserven el teclat, les portes i costats de la caixa, i les manxes, incorporat tot a l'orgue actual, fabricat per Mateu Bosc els anys 1746-47; la resta es va entregar a mestre Bosc, com a part del preu de la obra, segons contracte firmat entre aquest i la priora, sor Francina M.ª Flor, a l'octubre de 1746, document que es conserva a l'*AMSE. Documents solts. Patrimoni. Béns mobles.*

pagat de sos propis dines, a mestre Stada organista, y també mateix pagà los mestres y pertrets foren manester per posar dit orga ahont està. Costà lo dit orga, de primer cost, cent i vint i sinc l. al dit organista, y après, pintar, deurar i fer les portes, tot ho ha manat pagar dit Sr. Sr. Bisbe de sos propis diners, lo que nos ha donat per amor de Déu. I la mare priora Sor Agnès Manescala en algun agraument per lo dit, y tants grandissims beneficis per tot lo dit convent, que de cada dia han rebuts del dit Sr. Bisbe, tingué capitol, i totes dites monges, *nemine discrepante*, determinaren que cada any perpetuament, la darrera festa de Pasqua del Sperit St., ques en tal dia com comensà a sonar dit orga al offic, ques fassa offic i sermó solemna ab orga, per lo dit Sr. Bisbe, y lo endemà ques fassa un aniversari solemne cantat y tocat, y assò per lo dit Sr. Bisbe y per los seus. Sia tot per a leor y glòria de ntro. señor Déu e de la sua sacratíssima mara Maria. Amen.

AMSE. Capbreu Major, f. 4.

Adob de l'orgue (1632).

1-10-1632.

Al primer de Octubre [...] Més doní xxx s. a mestre Pau Estada, per adobar l'orgue

AMSE. Procura 1631-1635, f. 38.

14. MESTRE CAIMARI - DAMIÀ CAIMARI. *Adobs i afinació de l'orgue* (1680-1692).

28-3-1680.

A 28 de dit [març] doní [...] 3 l. a mestre Caimari, per adobar l'orgue.

AMSE. Procura 1677-1680, f. 74.

28-7-1682.

Als 28 de dit [juliol] doní 3 l. a mestre Demià Caymari, per adobar l'orgue.

AMSE. Procura 1680-1683, f. 34.

1-9-1692.

Al primer 7bre de 1692 doní [...] 20 s. per Mestre Caymari, per trempar l'orgue.

AMSE. Procura 1692-1695, f. 6.

BUIDADORS

15. FRANCESC BONNÍN. *Fabricació d'una campana* (1562).¹⁶

9-2-1562.

Jo Francesc Bonnín, buidador, atorg aver rebut de la ravarent priora, catorsa lliures, en dos pertides, y són a compliment de lo que tenia aver de la campana los e feta, en dies passats. Fet a nou de febrer 156ii.

AMSE. Libre de Albarans de St. Hierònim 1, f. 43 v.

¹⁶ Segurament és la campana menor, de les dues que hi ha al campanar, però no du cap senyal que permeti identificar-la. La campana major du la data de 1506.

Mestre Terrencs. Claus de volta de l'esglèsia (1650-1651).